

ዝኸሰረ ነጋዳይ ሑሉፍ ሰነድ ይግንጽል...

by josief kiss

ብምኸንያት ሓደ መስከረም ምጅማር ብረታዊ ቻልሲ ህዝቢ ኤርትራ ካብ ዲሞክራሲያዊ ምንቅስቃስ ሓርነት ኩናማ ኤርትራ(ደምሓኩኤ) ዝወጸ መግለጺ ኣንቢቡ። ቅኒት ትርጉም ማህሌቱን ዕላሙኡን ብዘየገድስ ክቐይርን ከህስሶን ዝኸእል ካዕቦ ንታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ ብዘይምህላው ከም ሑሉፍ ጸሑፋትን ሃጠው ቀጠውን ብምርእይ ከም ታራ ዕላል ብሕልፍናይ ግዜ ሂበ ዝገስዮ ዳኣ ይኹን እንበር ከም ዝኸሰረ ነጋዳይ ሑሉፍ ሰነድ ዝግንጽል ብሽም ሓርበኛን ተቻላሳይን ኣብዚ ሕጂ እዋንውን ከም ኩሎም ብሄራት እዚ ሃገር ኣብ ወጽዓን ጭቆናን ዘሎ ሓፋሽ ብሄረ ኩናማ ተወካልን ሓላይን ብምምሳል ፈላላዩ ስልታዊ መዋጽኦ ክጥቀም ምፍታን፡ ብሄረ ኩናማ ኣብ ከንዲ እዋናዊ ጸልኢ ኣለልዩ ኣንጻር ወጽዕኡ ብሓድነታዊን ሕብረታዊ መንገዲ ኩነቱ ዘሰላስል ታሪኽ ብምቕያርን ብምድባንን ኣንጻር ታሪኽ ክዕጠቕን ቀዳምነቱ ካየለሊ ኣብ ጓል መንገዲ ንኸውዕልን ከንዮ ምግባርን ምሕላንን ካልእ ፋይዳ የብሉን።

ጀማር ብረታዊ ቻልሲ ህዝቢ ኤርትራ ሓሚድ እድሪስ ዓዋተ ኣብ ግዜ እንግሊዝ ሸፍታ ዋላ ዳኣ ዝነበረ ይኹን እምበር ሸፍትነቱ ኣብ ምክልባትን ምህላቕን ሓፋሽ ህዝቢ ኤርትራ ዝተሰረተ ዘይኮነስ ኣብ ከባቢኡ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ብ ሸምኛታትን ሸፍታታትን ብ ብሪጣንያዊ መግዛእቲ ዝተዋፈሩ ኣብ ልዕሊ ሓፋሽ ህዝቢ ቢዳላት ኣብ ልዕሊ ዘብጽሑ ዝነበሩ ዕሉላት ሸፋቱ ኣንጻርም ዝተዓጥቀን ብፍላይ ድማ ኣብቲ ዓዋተ ዝነበረሉ ከባቢ ቀንዲ ተኸላኸሊን ተጣባቕን ሓፋሽ ህዝቢ ከባቢኡ ምንባርን ኣንጻር እንግሊዝ ዝነበርን ወዲ ሃገር ምንባር ታሪኽ ዝነግሮ ሓቂ ጥራሕ ዘይኮነ ብኣጸብዕ ዝቐጸሩ ኣብቲ ግዜ ዝነበሩ ዝንኡን ተግባራቱን ዝምስክሩ ሃገራዊያን ኣለዉ። እም ነዚ ኣብ ምጅማር ታሪኽ ሰውራ ኤርትራ ዝላዓለ ግደ ሃገራውነቱ ዝጀመረን እታ ሓቂ ኣገደያ ኣለኹ ዝሰሐፍ ድማ ቡዙሕ እዩ ኣድሚጹ ከም ድምጹ ምዕራፍ ባህሪ ህዝቢን ኤርትራ ተለሙ ዘረከበ ሓርበኛ እዚ ታሪኹ ታሪኽ መልእ ህዝቢ ኤርትራ ከንሱ ሃገራዊነቱ ኣይንሰማማሉን ብምባል ዝኣጎለ ትረኽ ከንሰምዕ ዕላምኡ እንታይ እዩ።

ብሽም ኩናማ ንህዝቢ ኩናማ ካብ መስመር ቃልሱ ኣንጻር ዲክታቲርነት ንምእላይ ክግበር ዝጸንሐ እንቐዓ ርሃጽ ዝተሓልቦ መንገዲ እንዳ ተዓዘብና ሕጂ ድማ ኣንጻር መልእ ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ ብምዕጣቕ ፈላላዩ ሜላ ክትጥቐም ምፍታን ንሕልምልምካ ንምትካእን ኣብቲ ከሲርካ ዝወጸኻሉ ዓውደ መንገዲ ከም ዘለኻ ከተምስልን ከንዮ ዝግበር ድራማ ንምንም ከታልልን ከደናግሪን ዘይሕሰብ እዩ።

ኣብ መዛዘሚ እቲ መግለጺ (ደምሓኩኤ) ሓምድ እድሪስ ዓዋተ ኣብ ልዕሊ ብሄረ ኩናማ ዘብጽሑ ህልቂት ካብ ዘይምፍላጥ ወይ ዓቕሚ ብምስኣን ኣይኮነን ከላብ ሕጂ ትም መሪጹ ዝጸንሐን ሎሚ ከቃልሉ ዝመረጸውን ካብ ወትሩ ፉሉይ ዓቕሚ ስለዝረኸበን ስለዘዋህሉን ኣይኮነን። እንታይ ዳኣ ንቕሓት ሕብረተ ሰብ ኩናማን ሳዓብቱን ኣባላቱን ኣብ ግምት ብምእታዉ ኣብ ሑሉፍ ታሪኽ ተንጠልጠሉ ነዚ ጉዳይ ቀዳማይ ኣጀንዳ ቃልሲ ክገብር ስለዘይመረጸን ጥራሕ እዩ ይብል። ሎሚኹን ቀዳማይ ኣጀንዳ ቃልሲ ደምሓኩኤ እዚ ዘይ ስነምግባራውን ጥዕንኡ ዘይሓለወ መጋብሪን ቀዳማይ ኣጀንዳ ክኸውን ንምንታይ ተደለየ? ድሕሪ 50 ዓመታት ጉዕዞ እዚ ህዝቢ ኣብዚ ኣብ ኣፍደገ ለውጢ መላእ ሓፋሽ ህዝቢ ኤርትራ ዘለውሉ ህምት ክላዓል ንምንታይ ተደለየ? ሓምድ እድሪስ ዓዋተ ኣብጸሕዎ ዝተባህሉ ህልቂት ከ ኣበይን ብኸመይን ማዓስን ብመርትዎን ጩቡጥ ርትዕን ንምንታይ ክቀርብ ዘይካእለ? እዚ ሓርበኛን ጩቂቱን ብሄረ ኩናማ ኣብ ከንዲ ጸላኢኡ ጥራሕ ብንቕሓት ክገጥም ምግባር ጓል መንገዲ ኣትሒዝካ ጸላኢኻ ታሪኽ እዩ ምባል ከ እንታይ ንምባል?

እቲ ዝገርም ኣንጻር ሃገራዊነት ዓዋተ መርገጺናን ርእይቶናን ክንህብ ንግደድሉ ጽፍሒ ስለዝበጸሐና ዕላዊ ብዝኾነ ኣገባብ እንሆ ንመጀመርያ ግዜ ርእይቶና ዘርጊሕና ኣለና ብምባል ኤርትራውያን ኣሕዋት ካኣ እዚ ጉዳይ መጽንዓቲ ዘድልዮን ወገናውን ስለዝኾነ ኣብዚ ዛዕባ ናብ ሓበራዊ ምርድዳእ ንበጽሓሉ መንገዲ ክእምቱልና ንላበወኩም ብምባል፡ ንዘይተጸንዐን ግምታዊ ጽልእን ንወገናዊ ርእይቶን ካልኣት ሃገራዊያን ክጽንበርዎ ምዕዳም እንተቀደወ ቀደወ እንተዘይ ቀደወ ሕንግጦ ከምዝባህል መንገድናን ዕላማታትናን ቀዳምነታት ሓፋሽ ህዝቢ ኤርትራን ሕቶታቱን ጎሲና ኣብ ጓል መንገዲ ክንውዕል ኣይንመሪጽን። ዘይተጸንዐ ታሪኽ ዝሰመዮ ባዕሉ መግለጺ ዘይተጸንዐን ካብ ውልቃዊ ርድኢት ዝብገስ ወገናዊ ነጥብታት ብዘይካ ዝኸሰረ ነጋዳይ ኣሜን ኢሉ ዝቐበል ከምዘየለ ከብርህ ይፈቱ

ሓፋሽ ብሄረ ኩናማ ከምኩሎም ብሄራትን ሕብረተሰባትን እዛ ሃገር ኣብ ዲክታቲርነት ምህላዉ ብምእማን ሕጂ ውን እዚ ወጽዕ ብሄር እዚ ቀዳምነታቱ ዕላማ ማዕርነትን ድምክራሲን ክኸውን ነቲ ነዚ ካይረክብ ሓሊኹ ዝሓዘ ግዕዘይ ምሕደራ ጉጀለ ህግደፍ ብሙሉእ ዓቕሙን ቀዳምነታቱን ጥራሕ ክገጥም ብምልባዉ ዋናትን ተሓለቕትን መሰል ካብ ጉዕዞኡን ቀዳምነታቱን ክእልይዎ ንዝገብርዎ ፈተነ ካይድህለልን ኣብ ዘየለ ህውተታ ንክእቱ ዝገብርዎ ውልቀሰባት ብንቕሓት ክከታተልን ለበዋይ የቕርብ።

ዘልእለማዊ ዝኸሪ ሰማእታት ኤርትራ
ከብሪ ንሓደ መስከረም 1961